

Identificació de l'expedient

Informe relatiu a la proposta d'adquisició de l'obra *sense títol* d' Albert Ràfols Casamada dintre de la Línia d'Art de la Postguerra i segones avantguardes.

Fitxa del bé

Objecte: Pintura
Títol: *Sense títol*
Autor: Albert Ràfols
Casamada
Datació: 1959
Tècnica: Acrílic sobre tela
Mesures: 137 x 250 cm

Import final: 65.000,00€ IVA inclòs.

Antecedents

1. La línia d'adquisicions d'art de Postguerra i segones avantguardes es crea amb l'objectiu de reforçar la Col·lecció Nacional i constituir un relat que emmarqui l'art contemporani històric i patrimonial d'artistes catalans/es o artistes vinculats/des amb Catalunya del període comprés, essencialment, entre els anys quaranta i els anys setanta del segle passat. L'objectiu és reforçar les col·leccions dels museus, sense deixar de banda el discurs coherent de la Col·lecció Nacional
2. L'any 2023 es va obrir aquesta línia sense convocatòria pública i és aquest any 2024 que es decideix obrir una convocatòria pública i que s'ha mantingut en el mateix format aquest any 2025, amb l'objectiu que els particulars o col·leccionistes propietaris d'obres d'art, artistes, galeries d'art, centres d'art, centres de creació i producció de Catalunya i els museus puguin proposar l'adquisició d'obres que han de formar part de la Col·lecció Nacional.
3. S'han fet diverses reunions amb els membres del grup de treball d'aquesta línia d'adquisició els quals finalment han aprovat la proposta d'adquisició de l'obra *sense títol* d'Albert Ràfols Casamada, de l'any 1959, i s'inicia la tramitació perquè s'informi la seva adquisició en la Junta de Qualificació, Valoració i Exportació de Béns del Patrimoni Cultural de Catalunya.

Descripció del bé

Ràfols Casamada va pintar aquesta obra de gran format, *Sense títol*, l'any 1959, quan tenia 36 anys, en un moment primerenc de la seva carrera en el que ja havia abandonat la figuració i s'iniciava cap a l'abstracció.

En aquesta mateixa etapa va anar evolucionant cap al postcubisme, on va tenir com a referents als artistes d'origen rus Serge Poliakoff i Nicolas de Staël, com podem apreciar en aquesta mateixa obra.

Destaca el tipus de configuració de l'espai pictòric que utilitza àrees de color per endreçar la composició, amb un fort sentit de l'horitzontalitat i que remet, finalment, en una imatge figurativa en tot el seu conjunt. També s'aprecia la influència que l'expressionisme abstracte va tenir en l'artista, moviment que Ràfols Casamada va conèixer un any abans, el 1958, gràcies a la seva visita a l'exposició *Nueva pintura americana* organitzada pel MoMA i que va tenir lloc al Museu d'Art Contemporani de Madrid.

Segons el propi Ràfols Casada existien dos possibles vincles que podia tenir tot artista amb les avantguardes d'abans de la guerra, el constructivisme i el surrealisme. En paraules del propi artista "en virtut del meu propi temperament natural, estava més inclinat cap als constructivistes". Més tard, a partir de la seva estada a París, la seva obra giraria cap a la pintura social i, més endavant, cap a la no-figuració de la mà del constructivisme: "eren pintures amb transcripcions de paisatges, encara que, de fet, estava avançant cap a l'abstracció".

Va ser en aquesta època de no-figuració quan va començar a incorporar objectes en la pintura, experimentant amb el collage. Això va durar fins el 1968, any en el que arrel d'un estudi disciplinat de l'obra de Mondrian va voler explorar les possibilitats que li aportava el Neoplasticisme, portant la seva obra a una mena d'abstracció sentimental, on dissoldrà el motiu figuratiu en gradacions espacials atenuades, integrant una paleta de colors més diversa.

L'artista

Albert Ràfols Casamada (Barcelona, 1923 – 2009) està considerat com un dels artistes més emblemàtics de l'art català de la segona part del segle XX.

Va tenir una trajectòria en diversos camps, des de la pintura a la poesia, passant per l'educació artística. I és que Ràfols Casamada va compaginar la seva carrera artística amb la de docent de l'escola de disseny Elisava des de 1962 i com a fundador de l'escola EINA l'any 1967, juntament amb altres intel·lectuals, professors i artistes.

L'any 1982 va rebre la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya, el 1980 el Premio Nacional de Artes Plásticas, el 1991 va ser nomenat *Officier de l'Ordre des Arts et Lettres* i, finalment, va ser guardonat amb el Premi Nacional d'Arts Visuals l'any 2003.

Entre les seves últimes exposicions retrospectives, destaquen *Ràfols Casamada*, MACBA, Barcelona i IVAM, València (2001), *Els espais del color. Pintura 1980-2003*, Centre Tecla Sala, L'Hospitalet de Llobregat (2003); *Albert Ràfols Casamada*, Abadía de Santo Domingo de Silos, Burgos (2003); *Ràfols Casamada. Pintura 1950-2005*, itinerant entre 2003 i 2009 per centres de Praga, Bratislava, Tirana, Lisboa, Roma, Guadalajara, Mèxic i Nova York; *Ràfols Casamada: Espacios de luz*, Fundación Real Casa de la Moneda, Madrid (2007); *Albert Ràfols Casamada. Pintura*, Fundació Vila Casas, Barcelona (2016); *El camino del color*, Ràfols Casamada y Esteban Vicente, Museo Esteban Vicente, Segovia (2016); *Signe d'air*.

Albert Ràfols-Casamada et Paris, Instituto Cervantes, París (2016); *Albert Ràfols Casamada Écho. Peintures et Dessins* Centre d'Arts Plastiques, Royan (2018) i *Ràfols Casamada i Maria Girona. L'equilibri possible*, Museu de Montserrat (2019).

Entre les seves publicacions destaca el catàleg *Albert Ràfols-Casamada* del MACBA-IVAM (2001), així com la publicació de la totalitat de la seva obra poètica per l'editorial Proa l'any 2000 *Signe d'aire: obra poètica* (1939-1999). Entre els seus escrits teòrics sobre pintura destaquen *Sobre pintura* (1985) o *Correspondències i contrastos* (1994), a més de nombrosos articles i catàlegs. També va il·lustrar obres importants de la literatura catalana del segle XX.

Actualment la seva obra es conserva a nombroses col·leccions d'arreu del món com ara MACBA, MNAC, MNCARS, Museo de Bellas Artes Bilbao, IVAM, Museo de Arte Abstracto Cuenca, Musée d'Art Moderne Paris, Museo Rufino Tamayo, Mèxic, Fundació Joan Miró, Fundación Juan March, Patrimonio Nacional i Centre Georges Pompidou.

Valoració final

L'aportació d'aquesta obra a la Col·lecció Nacional, suposa la possibilitat de tenir una obra primerenca, que correspon a una etapa no representada en els col·leccions públiques d'un autor català referent i contribuir a enriquir el patrimoni dels museus, per deixar testimoni d'un període que ja forma part de la història de l'art. La destinació més indicada per ser dipositada és el Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC).

	Vist i plau
Blanca Pascual Martín	Sonia Blasco Andaluz
Tècnica del Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles	Cap del Servei de Museus i Protecció de Béns Mobles